

OGS/- 01.12.2015.

Odd Gunnar Skagestad:

Spillet om Munch-muséet – og fortellingen om Lambda

I sin debatt-artikkel om Lambda (*Aftenposten* 1. ds., s.2) skriver Bernt Frydenberg følgende:

"Vi hadde i sin tid flertall i kommunestyret for å bygge nytt Munch-museum på Tøyen, og det finnes allerede et utkast til hvordan det kan se ut. Vi hadde i sin tid flertall i kommunestyret mot å bygge Lambda. Men så skjedde det noe. Hva? Og hvorfor?"

Fortellingen om Lambda er lang og komplisert, men som svar til Frydenbergs spørsmål er den enkle kortversjonen at museet ble offer for et politisk spill hvor én aktør (Oslo Høyre) har handlet prinsipielt og konsekvent, mens tre andre (Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og SV) opptrådte vinglete og etter tur lot seg manipulere, lure og utmanøvrere.

Da Munch-museet ble etablert i 1963, var stedsvalget drevet igjennom av Arbeiderpartiet mot sterk motstand fra Høyre, som aldri senere kunne forsone seg med museets beliggenhet på Tøyen. Muligheten til revansj kom etter at Vestbanestasjonen ble nedlagt og Høyre kom i maktposisjon i hovedstaden. I februar 2005 ble det kjent for almenheten at Oslo kommune hadde kjøpt Vestbanetomten av Statsbygg, og at det Høyre-ledede Oslo bystyre (med byrådspartnern FrP som haleheng) hadde bestemt at Munch-museet skulle flyttes til Vestbanen. Forslaget om å plassere Munch-museet på Vestbanetomten ble høsten 2005 gjenstand for betydelig tautrekking i de kommunale organer. (En merkverdig sak, hvor de borgerlige byrådspartiene av uutgrunnelige årsaker hadde funnet det maktpåliggende å gå inn for flytting, mens den sosialistiske opposisjonen ivaretok det konservative alternativ – å beholde institusjonen der hvor den nå engang befant seg). Den utslagsgivende faktor i spillet skulle bli Venstres forslag om å utrede lokalisering i Bjørvika – et håpløst utspill som ingen andre den gang støttet. Resultatet ble at Vestbane-forslaget falt (jfr. *Aftenpostens* lederartikkel "Avklaring om Munch-museet" 25. november 2005).

Deretter skjedde det lite i saken inntil 27. mai 2008, da daværende kulturminister Trond Giske sammen med daværende byrådsleder Erling Lae la frem sin oppsiktsvekkende "kulturkabal" for lokalisering av en rekke av byens og landets kulturinstitusjoner, hvorav noen (Munch-museet, Deichmanske og Stenersenmuseet) skulle havne i Bjørvika, mens Vestbanetomten

skulle huse Nasjonalmuseet. Dermed var det duket for byrådets stormløp for å få realisert visjonen om flytting av Munch-museet til Bjørvika, herunder prosessen hvor Lambda ble kåret som vinner etter en farseaktig arkitektkonkurranse.

Hele Bjørvika/Lambda-prosessen foregikk i strid med to grunnleggende forutsetninger, hhv. bystyrets vedtak fra 2005 om at Munch-museet skulle forbli på Tøyen, samt reguleringsplanen for Bjørvika. Det bystyret som i 2008 og 2009 lot seg forlede til å hoppe på Laes og Giskes famøse kulturkabal, gjorde det uten politisk mandat. Dette var et bystyre valgt i 2007, da spørsmålet om omgjøring av det tidligere vedtaket om Munch-museets lokalisering ikke stod på programmet, og som byens velgere ikke var bedt om å ta stilling til. Det var denne politiske forankringen som byrådsleder Lae & Co. glemte å få med seg i sin iver etter å få Munch plassert i en 14-etasjers gapestokk i Bjørvika.

Før kommunevalget i 2011 skjedde imidlertid det at FrP – så å si i tolvte time – oppdaget at de hadde latt seg bondefange av Høyre i denne saken, og droppet sin støtte til Lambda. Denne snuoperasjonen, samt resultatet av kommunevalget, førte til at byrådssamarbeidet mellom Høyre og FrP ble oppløst. Men i stedet for å støtte den opprinnelige beslutningen om at Munch-museet skulle forbli på Tøyen (hvor det eventuelt kunne utvides og oppgraderes), valgte FrP å lansere et tredje alternativ: Å flytte museet til Nasjonalgalleriets lokaler (som ville stå tomme etter påtenkt om-lokalisering til Nasjonalmuseets nybygg). Situasjonen høsten 2011 var dermed at man hadde tre alternativer, hvorav ingen hadde flertall i bystyret: Bjørvika/Lambda (Høyre og Venstre), Tøyen (Ap og SV) og Nasjonalgalleriet (FrP).

Dermed kunne det synes som om Lambda var definitivt skrinlagt, men den gang ei. Som pris for å snu i saken, lanserte SV en grandios "Tøyen-pakke", hvor kommunen skulle bruke noen hundre millioner kroner på å ruste opp bydelen - dette som plaster på det såret det ville være å miste Munch-museet. Høyre aksepterte glatt, Ap bet på agnet (om enn noe motstrebende), og Høyre kunne triumferende fortsette sitt hardkjør for å virkeliggjøre visjonen om Lambda.

At det påny rettes et kritisk søkelys på realiseringen av Lambda – nå på bakgrunn av situasjonen mht. Deichman-prosjektet – er viktig. Vår nye byrådsledelse har vist seg villig til å kaste et nøkternt blikk på Deichman-misæren. Vil de også våge å ta det enda mer skandaløse Lambda-prosjektet opp til fornyet vurdering? Skal vi endelig få oppleve at byens myndigheter tar lærdom av Fjellvettregel nr.8 – at det er ingen skam å snu i tide?